

Kulturno-turistički projekt Putovima iz davnina - Ivane Brlić Mažuranić

Vladetić, Mirta

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:129:157720>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-17**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE

s pravom javnosti

BALTAZAR ZAPREŠIĆ

Zaprešić

Preddiplomski stručni studij Poslovanje i upravljanje

Mirta Vladetić

KULTURNO-TURISTIČKI PROJEKT

Putevima iz davnina – Ivane Brlić Mažuranić

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

Zaprešić, 2020. godine

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ

Zaprešić

Preddiplomski stručni studij Poslovanje i upravljanje
Usmjerenje Menadžment u kulturi

KULTURNO-TURISTIČKI PROJEKT
Putevima iz davnina –Ivane Brlić Mažuranić

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

Mentorica:

dr. sc. Lana Domšić, v. pred.

Kultura i turizam

Student:

Mirta Vladetić

JMBAG:0253010699

Zaprešić, 2020. godine

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	I
SUMMARY	II
1. UVOD	1
2. KULTURNI TURIZAM	2
2.1. Definiranje kulturnog turizma	2
2.2. Kulturni turisti	4
3. KNJIŽEVNI TURIZAM	6
3.1. Definiranje pojma književnog turizma	6
3.2. Temeljne karakteristike književnog turizma	8
3.3. Primjeri književnog turizma	9
4. KNJIŽEVNI TURIZAM U HRVATSKOJ	11
5. PROJEKT PUTEVIMA IZ DAVNINA – IVANE BRLIĆ MAŽURANIĆ	13
5.1. O autorici Ivani Brlić Mažuranić	13
5.2. O projektu	14
5.2.1. Vizija projekta	14
5.2.2. Misija projekta.....	15
5.2.3. Ciljevi projekta.....	15
5.3. Kulturni resursi na kojima se temelji projekt	16
5.4. Aktivnosti za turiste i valorizacija projekta	19
5.5. SWOT ANALIZA	20
5.5.1. Snage	21
5.5.2. Slabosti	22
5.5.3. Prilike	22
5.5.4. Prijetnje	22
6. ZAKLJUČAK	24
LITEATURA	25
POPIS SLIKA	27
POPIS TABLICA.....	27

SAŽETAK

Ideja o pokretanju kulturno-turističkog projekta Putovima iz davnina – Ivane Brlić Mažuranić, predstavlja projekt u spomen na najveću hrvatsku dječju spisateljicu. Sam projekt osmišljen je kao određena tematska ruta, konkretnije pješačka tura po gradu Slavonskom Brodu u kojemu je spisateljica veliki dio svog života živjela te stvarala. Tura bi se sastojala od posjeta lokacija koje su povezane s životom Ivane Brlić Mažuranić, odnosno njezinih likova te djela. Na ovaj način došlo bi do kreacije jednog jedinstvenog kulturno-turističkog sadržaja u samom gradu te zemlji. Sama okosnica projekta bila bi već postojeća manifestacija „U svijetu bajki Ivane Brlić Mažuranić“, dječja književna i kulturna manifestacija koja se održava svake godine u Slavonskom Brodu, a traje tjedan dana. Održava se svake godine na dan rođenja Ivane Brlić-Mažuranić, 18. travnja, po kojoj je ova manifestacija dobila i ime, a počela je s održavanjem 1974. Ideja projekta *Putevima iz davnina* je oživljavanje književnog turizma u zemlji te da Slavonski Brod izađe iz svojih okvira i postane platforma na kojoj bi se proširila ponuda različitih sadržaja koji bi ovaj mali usnuli posavski gradić zauvijek zabilježile na kulturno-turističkoj karti Hrvatske, ali i šire.

Ključne riječi: Ivana Brlić Mažuranić, književni turizam, kulturni turizam

SUMMARY

The idea of starting a cultural and tourist project Roads from Antiquity - Ivana Brlić Mažuranić, is a project in memory of the greatest Croatian children's writer. The project itself is designed as a specific thematic route, more specifically a walking tour of the city of Slavonski Brod, where the writer lived and created most of her life. The tour would consist of visits to locations related to the life of Ivana Brlić Mažuranić, ie her characters and works. In this way, there would be a creation of a unique cultural and tourist content in the city and the country. The backbone of the project would be the already existing event "In the world of fairy tales by Ivana Brlić Mažuranić", a children's literary and cultural event that is held every year in Slavonski Brod, and lasts a week. It is held every year on the birthday of Ivana Brlić-Mažuranić, April 18, after which this event was named, and began in 1974. The idea of the project Roads of Antiquity is to revive literary tourism in the country and to Slavonski Brod out of its framework and become a platform on which to expand the offer of various contents that would forever record this small sleepy town of Posavina on the cultural and tourist map of Croatia and beyond.

Keywords: Ivana Brlić Mažuranić, literary tourism, cultural tourism

1. UVOD

Kada se govori o hrvatskoj književnosti svakako je bitno istaknuti najpoznatiju autoricu, a riječ je upravo o Ivani Brlić-Mažuranić. Naime, radi se o svjetski priznatoj književnici, kao i o jednoj od najznačajnijih spisateljica za djecu. Autorica je rodom iz Slavenskog Broda u kojem je ostavila iznimno dubok trag te veliku baštinsku ostavštinu. Problematika leži u činjenici da je ista premalo valorizirana te iskorištena u segmentu promocije grada, a samim time ujedno i premalo je iskorištena u segmentu razvitka turizma cjelokupne Republike Hrvatske. Unutar ovog rada usmjerenost će se stoga postaviti prema književnom turizmu općenito, na području Republike Hrvatske, no i na idejnom projektu Putovima iz davnina – Ivane Brlić-Mažuranić. Vidljivo je stoga kako je temeljni cilj rada usmjeren na konkretan idejni projekt i njegovu implementaciju kako bi se mogla uvidjeti mogućnost napredovanja kulturnog turizma na području Republike Hrvatske.

Rad se sastoji od šest poglavlja. U uvodnom dijelu rada nalazi se predmet i cilj rada, struktura rada te metode istraživanja koje su korištene u radu. Drugo poglavlje "Kulturni turizam" prikazuje definiranje kulturnog turizma i kulturnih turista. Treće poglavlje "Književni turizam" prikazuje definiranje pojma književnog turizma, temeljne karakteristike knjiženog turizma te primjere istog. Četvrto poglavlje "Književni turizam u Hrvatskoj" usmjerenost postavlja na implementaciju knjiženog turizma na području Republike Hrvatske. Peto poglavlje "Projekt putovima iz davnina - Ivane Brlić Mažuranić" prikazuje stavke koje se odnose o autorici Ivani Brlić Mažuranić, o konkretnom projektu, tj. vizija, misija i ciljevi projekta. Unutar navedenog poglavlja prikazani su kulturni resursi na kojima se temelji projekt, aktivnosti za turiste te valorizacija projekta. Ujedno je prikazana i SWOT analiza sa svim snagama, slabostima, prilikama i prijetnjama. Na kraju rada se nalazi zaključak u kojem su izvedeni svi relevantni zaključci na temelju rada.

Prilikom izrade završnog rada korišteni su sekundarni izvori podataka. Poseban naglasak je postavljen na konkretne znanstvene radove kao i na rezultate istraživanja koje su provedene od stranih renomiranih organizacija te stručnjaka.

2. KULTURNI TURIZAM

Pojam kulturnog turizma predstavlja poseban pojam koji u sebi sjedinjuje dva pojma, a riječ je o kulturi i turizmu. U ovom poglavlju usmjerava se prema definiranju samog kulturnog turizma u pogledu dva pojma, tj. pojma kulture i turizma. Usmjerenost se postavlja prema definiranju kulturnog turista te prema samoj svrsi provođenja kulturne turističke djelatnosti.

2.1. Definiranje kulturnog turizma

Kada je riječ o kulturnom turizmu, najprije je potrebno istaknuti kako je riječ o pojmu koji je u određenim situacijama teško definirati. Kao temeljni razlog tome je činjenica što kulturni turizam predstavlja svojevrsan spoj dva promjenjiva, a može se reći i kompleksna pojava. U prošlosti se kultura u okvirima turizma i turističke djelatnosti prije svega shvaćala kao elitna, odnosno visoka kultura. Radilo se poglavito o posjetima različitim muzejima, galerijama, kazališnim predstavama i drugome. Što se tiče današnjeg pojma, isti je značajno proširen, a može se reći kako je čak poprimio i potpuno novo te ujedno i šire značenje. Upravo stoga danas kultura predstavlja određen odgovor u području životnog standarda, načina života, ljudskih stavova i vrijednosti, uvjerenja te ideja, kulturnih identiteta pojedini zajednica. Sve navedeno moguće je tako svrstati u kulturu. Upravo ovaj opširan način shvaćanja kulture je način koji ujedno kreira i temelj za strateški razvoj fenomena kulturnog turizma. Jasno se naglašava kako je sam način života uspješno utjecao na rad te na slobodno vrijeme čovjeka, čime je ujedno izvršio i izravan utjecaj na same interese putnika. Današnji su putnici daleko više educirani pa su samim time i u češćoj potrazi za određenim novitetima u turizmu. Naglasak je na stavku kako turizam postaje posebna aktivnost, a iskustvo koje se unutar ove aktivnosti stječe je iskustvo koje bi trebalo biti prije svega realno te ujedno i autentično. Temeljni fokus se postavlja na interese, a ne na samu atraktivnost pojedine lokacije (Jelinčić, 2008: 22).

Doživljajne kao i motivacijske definicije kulturnog turizma su definicije kojima se nastoji obuhvatiti sama pojava kulturnog turizma u cjelokupnoj njegovoj kompleksnosti. Ipak, riječ je o vrlo nepraktičnim definicijama s obzirom da su ista sa stajališta istraživanja te planiranja razvitka. Moguće je istaknuti i tehničku definiciju kulturnog turizma. Naime, kulturni turizam definiran je ujedno kao posebna kategorija turizma gdje su putovanja motivirana kulturom. Radi se primjerice o kazališnim ili drugim kulturnim turama, različitim putovanjima na festivale te

druga događanja, posjete kako povijesnim lokalitetima tako ujedno i spomenicima, različiti oblici putovanja u kojima se proučava priroda, umjetnost te drugo. (UNWTO, 1985).

Kulturni turizam stoga predstavlja sve oblike putovanja koji kao takvi uključuju različite posjete kulturnim atrakcijama koje se nalaze izvan stalnog mjesta boravka. Cilj takvih putovanja je stjecanje novih znanja, tj. stjecanje doživljaja kojima su zadovoljene sve kulturne potrebe pojedinaca (Razović, 2009).

Tržište kulturnog turizma iz dana u dan je u porastu. Ono što je moguće uočiti je sama modernizacija kao i mijenjanje fokusa kulturnog turizma. Dok je u prošlosti, kao što je navedeno, kulturni turizam bio vezan za kulturne spomenike i lokalitete, današnji kulturni turizam teži prema nešto širem fenomenu te na taj način pokriva različite aspekte koji ujedno uključuju i vrlo visoku i popularnu kulturu. Isto tako naglasak je na činjenici kako današnji kulturni turizam se više ne ograničava isključivo samo na „ozbiljne“ posjete različitim kulturnim lokalitetima, današnji kulturni turizam postaje poseban dio atmosfere jedne destinacije koji će kreirati u zajedničkom djelovanju i turisti i lokalno stanovništvo zajedno.

Kulturni turizam isto tako predstavlja posebno područje istraživanja, a riječ je konkretno o turizmu koji ima vrlo specifične interese. Ti isti interesi utemeljeni su na potražnji te želji za sudjelovanjem unutar novih, značajnijih kulturnih iskustava, neovisno radilo li se o estetskim, o intelektualnim, psihološkim ili pak emotivnim iskustvima (Resinger, 1994: 24).

Jasno je kako određeni oblici kulture među kojima je svakako potrebno istaknuti primjerice različite muzeje, različite galerije te različite festivale, umjetničke predstave, lokalitete baštine, povijesne gradine će u konačnici privući turiste, no svi navedeni oblici kulture jasno je sadržavaju izraz jedne, odnosno nekoliko likovnih, folklornih, popularnih umjetnosti, tj. nekoliko stilova koji mogu uključivati tradicijske, povijesne te moderne stavke. Kulturni turizam stoga predstavlja posebnu kategoriju turizma koja nužno uključuje određen posjet kulturnoj instituciji, tj. određenu dimenziju kulturnog kontakta.

Kulturni turizam stoga je turizam koji obilježava ona putovanja koja uključuju posjet određenom kulturnom resursu, neovisno postoji li određena inicijalna motivacija. Kulturni turizam je kretanje ljudi koje je prouzrokovano temeljem kulturnih atrakcija koje se odvijaju izvan njihova uobičajenog mjesta stanovanja, a sve s temeljnom namjerom da se prikupe određene nove informacije te nova iskustva kako bi došlo do zadovoljenja njihove kulturne potrebe (Richards, 1999: 29). Radi se konkretno o žanru turizma koji ima izrazito specifične

interese, a temelji se na potrazi za provođenjem sudjelovanja u nešto novijim te nešto značajnijim kulturnim iskustvima (Koncul, 2004: 210).

Svrha kulturnog turizma stoga se ogleda u pogledu otkrivanja spomenika te različitih lokaliteta. Iz tog razloga ona ima vrlo pozitivne učinke koji se ogledaju u doprinosu očuvanju i održavanju. Riječ je o izrazito zabavnom, no ujedno i edukativnom iskustvu koje je svojevrsna kombinacija umjetnosti kako s prirodnom tako i s društvenom baštinom i poviješću. Riječ je o posebnom obliku turističkog izbora koji je usmjeren na edukaciju ljudi o različitim aspektima izvedbe, različitim aspektima umjetnosti, arhitekture te povijesti koji se odnose na određenu destinaciju (Jeličić, 2008: 78).

2.2. Kulturni turisti

U kontekstu kulturnog turizma moguće je definirati i kulturne turiste. Riječ je konkretno o stranim posjetiteljima koji za glavnu motivaciju putovanja imaju usmjeravanje prema upoznavanju neke nove, druge, nepoznate kulture te proces koji uključuje sjedinjavanje s navedenom. Upravo takvi se turisti u pogledu kulturnog istraživanja nazivaju još i kulturnim turistima.

U prijašnjim godinama ova skupina turista prije svega je uključivala populaciju koja je bila nešto bolje obrazovanija, odnosno populaciju imućnijih osoba koje su imale izrazito iskazanu sklonost prema kulturi, odnosno prema umjetnosti. Riječ je o populaciji koja bi posjetila određenu kulturnu destinaciju i to prije svega upravo zbog elitne ponude koja se nudi od strane kulturnih atrakcija te događanja.

Danas situacija nije takva. Naime, u današnjem pogledu moguće je uvidjeti kako je kulturni turizam zapravo proširio svoje cjelokupno polje interesa i kao takav se više ne odnosi isključivo na ponudu tako zvanih kulturnih atrakcija. Isto tako naglasak je na činjenici kako današnji posjetitelji, tj. gosti, više nisu pripadnici isključivo višeg društvenog sloja, nego mogu biti, što i najčešće upravo jesu, ljudi koji su nižeg te srednjeg društvenog sloja.

Jasno je stoga vidljivo kako je upravo kultura ta koja je uvelike proširila vlastito polje interesa. Razlog tome je što vremena nisu nikako isključivo kao prije. U prijašnje vrijeme kulturom se smatrala prije svega opera, različite kazališne predstave ili pak neki koncert koji se odnosio isključivo na klasičnu glazbu. Danas, unutar kulture spadaju različite manifestacije, tradicije pa

i životni stil. Kulturi isto tako pripadaju različiti običaji pa čak i gastro ponude. U tom pogledu kulturni su događaji danas daleko dostupniji nego godinama ranije, a smamim time i upoznavanje sa kulturom kod stanovništva više ne podrazumijeva isključivo vrlo visoku platežnu moć. Kultura je postala dostupna svima. Ne postoje više otežani pristupi određenim informacijama. Danas je za upoznavanje kulture nužno imati samo interes te želju, tj. volju za upoznavanjem.

Upravo na temelju današnjih kulturnih turista osmišljena je tipologija istih i to isključivo na temelju dubine iskustva koje posjetitelji potražuju tijekom različitih kulturnih turističkih aktivnosti. Naime, moguće je razlikovati ukupno pet tipova kulturnih turista. Prvu skupinu čine malobrojni kulturni turisti. Za navedenu skupinu upravo je kultura temeljni motiv dolaska na određeni lokalitet. Taj tip kulturnih turista teži prema vrlo dubokom, a ujedno i istinskom doživljaju lokalne kulture kao i ostvarenju doticaja s istom. Što se tiče druge skupine, ovu skupinu čine posjetitelji koji se odlučuju na obilazak kulturnih atrakcija koje su i temeljni razlog njihova putovanja. Ova skupina kulturnih turista neće težiti nekom predubokom kulturom doživljaju, nego su zadovoljni i samim površnim upoznavanjem atrakcije, odnosno saznavanjem osnovne turističke priče. Upravo je ova skupina turista privučena različitim turističkim atrakcijama koje se smatraju nezaobilaznima te uživaju u postojećoj uličnoj atmosferi. Ova skupina turista sve doživljava iznimno površno (McKercher i dr., 2002: 11).

Što se tiče treće kategorije, ovdje se radi o skupini ljudi koja voli otkrivati, ali ujedno voli i istraživati različite kulturne atrakcije i to samostalno, tj. individualno. Riječ je o turistima koji su zapravo u najčešćem slučaju upravo individualci koji putuju po različitim lokalitetima, sami istražuju taj isti lokalitet te uživaju u različitim turističkim atrakcijama koje su postavljene u ponudu. Sve navedeno odvija se bez vodstva turističkog vodiča, bez određenog stručnog osoblja, tj. bez grupnih turističkih putovanja. Riječ je o skupini turista koja će putovati isključivo zbog kulture, a potom će nakon što je izvršila posjet određenoj turističkoj kulturnoj atrakciji steći vrlo duboko kulturno iskustvo (McKercher i dr., 2002: 12).

Četvrtu skupinu čine ležerni turisti, a riječ je o turistima kojima je kultura nešto više bitnija od primjerice same destinacije putovanja. S druge strane tu su površni turisti, koji čine posljednju petu skupinu turista, su turisti koji kulturu postavljaju potpuno u zadnji plan. Naglasak je kako se obje grupe se privlače putem vrlo lako dostupnih atrakcija, tj. atrakcija koje se kao takve nalaze poglavito na glavnim rutama kao i atrakcije koje neće zahtijevati nikakav prevelik

intelektualni ili pak neki emocionalni napor kako bi ih mogli razumjeti (McKercher i dr., 2002: 14).

3. KNJIŽEVNI TURIZAM

Kao jedan poseban aspekt kulturnog turizma ističe se upravo književni turizam. Kao što sama riječ govori riječ je o spoju dvije sastavnice, a to su književnost i turizam. U ovom poglavlju rada definirat će se književni turizam kao i njegov značaj s naglaskom na primjerima.

3.1. Definiranje pojma književnog turizma

Pri definiranju književnog turizma najprije se usmjerava prema pojmovnom određenju turizma. Naime, turizam uključuje sve pojedine aktivnosti koje su kao takve proizašle iz putovanja kao i iz boravka osoba izvan uobičajene sredine i to u periodu koji nije dulje od jedne godine, a sve u svrhu odmora, poslovnog puta, ili pak nekih drugih razloga koje su nevezane uz aktivnosti za koje bi osoba primila određenu nakladu (WTO, 1993). Turizam stoga predstavlja proces koji uključuje interakciju samog turista, pružatelja usluga, države te lokalne zajednice. Sve je usmjereno u proces privlačenja te ugošćivanja samog turista, no ujedno i drugih posjetitelja (Goeldner i dr., 2000).

Postavlja se stoga pitanje, što bi konkretno predstavljao pojam književnog turizma? Književni turizam čiji se počeci spominju još iz vremena antike gdje su posjećivani grobovi velikih autora poput Vergilija (Hendrix, 2009: 14), zbog divljenja stihovima, zainteresiranosti za likove iz djela ili pak mjesta rođenja i kuća u kojima su odrastali, do značajnijeg razvoja došlo je tek kod razvijanja baštinskog turizma i preispitivanja književnog turista te njegovih interesa i doživljaja. Književna mjesta postala su više od samo mjesta rođenja i smrti nekog autora već su adaptirana i prenamijenjena te promovirana kako bi privukla posjetitelja kao „centri spektakla i prikaza“ i „nostalgične privlačnosti baštine“ (Urry, 1990: 93-94). Tamo posjetitelji dobivaju uvid u osobni život i djelovanje autora, promatraju memorabilije i artefakte te doživljavaju mjesta radnje nekih djela i likova koji su tamo nastajali. Posebno značenje posjetiteljima daje povezivanje sa autorom i njegovim djelima boraveći u prostoru u kome je ovaj živio i stvarao što čini to isprepletanje stvarnog i zamišljenog najjačom komponentom književnog turizma (Herbert, 2001: 314-315).

Naime, proces književnog stvaralaštva, tj. drugim riječima pisanja, predstavlja određen proces koji kao takav sam po sebi možda i nije toliko zanimljiv za promatranje. Isti nije moguće izložiti niti je moguće interpretirati na konkretan način kako se primjerice mogu neki drugi umjetnički procesi među kojima je moguće istaknuti primjerice slikanje. S druge strane određene fizičke manifestacije spisateljskog umijeća kao što su olovke, pisaci strojevi, stolovi i slično, mogu se na određen način izložiti te interpretirati. Kao jedan od primjera moguće je istaknuti kuću Jane Austen u Engleskoj u gradu Chawtonu. Naime, osim osobnih stvari spisateljice koja se tamo nalaze, moguće je vidjeti i njezina vlastoručno napisana pisma te note. Ovi predmeti koji zapravo na neki način obilježavaju sam književni život autora, su predmeti koji nose vrlo veliku vrijednost kako u nacionalnom tako ujedno i u internacionalnom smislu.

Ono što je ovdje potrebno naglasiti je činjenica kako nema posebne definicije koja se odnosi na književni turizam, tj. kako nema formalne definicije. Moguće je navesti samo određene opće opise te nabrojavanje karakteristika istog. Naime, književni turizam tako se opisuje kao poseban oblik turizma unutar kojeg su mjesta posjete usko vezana s piscima u njihovu stvarnome životu, no i ona mjesta koja su kao takva poslužila za smještaj radnje pojedinog djela (Herbert, 1995: 33). U tom pogledu turisti pronalaze različito zadovoljstvo u posjećivanju kako rodni mjesta pisana, različitih muzeja te književnih staza, pogrebnih mjesta, ali i drugih mjesta koja se vežu uz različite književne kreacije autora.

Što se tiče književnih mjesta koja se svakako smatraju nešto posjećenijima u pogledu književnog turizma, radi se o mjestima koja predstavljaju određeno stapanje stvarnog, tj. realnog mjesta u kojem sam pisan živi te ujedno i iluziornog svijeta koji se opisuje u pričama tih istih autora (Dallen i dr., 2003: 40). Sam način na koji je mjesto unutar kojeg se odvija radnja pojedinog djela opisano u knjigama, kao i konkretan način na koji će čitatelji doživjeti isto to mjesto, izvršili su enorman utjecaj u pogledu modernog načina prezentiranja tih istih mjesta turistima. Ukoliko bi se gledalo u pogledu konstruktivne autentičnosti navodi se kako je književno mjesto zapravo mjesto koje je izgrađeno oko života samog autora ili pak oko života njegova lika, tj. mjesta događaja koji je opisan unutar romana (Fawcett i dr., 2001).

Neovisno radi li se o nekom stvarnom mjestu na kojemu se konkretno odvija radnja romana ili je riječ o svojevrsnoj umjetničkoj konstrukciji, mjesta koja se odnose na književni karakter su mjesta koja će privući vrlo značajan broj posjetitelja, odnosno postat će značajnijim turističkim atrakcijama.

Već je vidljivo stoga kako književni turizam ima različite i brojne dimenzije. Iako je isti moguće definirati na mnoštvo različitih načina, ono što je do sada vidljivo je činjenica kako kulturni turizam prije svega uglavnom podrazumijeva posebnu vezu koja se odvija između samog pisca te između mjesta događaja njegovih romana, tj. djela.

Ovdje je potrebno spomenuti i tako zvane književne festivale, autorska potpisivanja knjiga, kao i različite tečajeve koji se odnose na kreativan način pisanja kao jedan od posebnih elemenata književnog turizma. Naime, književni festivali su festivali koji će privući pažnju posjetitelja iz cijelog svijeta. Ovi se festivali prije svega održavaju unutar mjesta koja su u uskoj vezi s autorima. Kao primjer može se navesti Dylan Thomas festival koji se odvija u Swansea ili pak Daphne du Maurier festival koji se odvija primjerice u Cornwallu.

Već je vidljivo kako ovaj oblik turizma je turizam koji s jedne strane uključuje realnost dok s druge strane istovremeno je oblik turizma koji uključuje i određenu fikciju. Naglašava se kako je ova realnost usko povezana s biografskim činjenicama samog autora te sa stvarnim mjestima koja su povezana s autorima. Ipak, s druge strane dio je i izmišljenog svijeta s autorovim događajima, likovima te sa mjestima. U ovom svijetu književnog turizma vidljivo je kako se realnost te fantazija zapravo u isto vrijeme međusobno isprepliću.

Iz tog razloga želja turista za putovanjem kroz vrijeme te putovanjem kroz prostor, više se ne smatra pomodnom nostalgичnom željom, nego je riječ o težnji i stvarnosti mnogih. Iz tog razloga upravo navedena vrsta turizma na neki način ljudima može osigurati određen iskustveni prostor koji se odnosi na maštu, te ujedno im pružiti način i priliku da se oslobode svakodnevnog života i poteškoća vezanih uz njega.

3.2. Temeljne karakteristike književnog turizma

Ukoliko bi se promatrale karakteristike književnog turizma, nužno je navesti kako je konkretno proces razvoja baštinskog turizma doveo do preispitivanja uobičajene reprezentacije knjiženih hodočasnika. Naime, kada se radi o književnim mjestima, vrlo bitno je istaknuti kako se navedena mjesta nikako ne smatraju slučajnosti povijesti. Radi se o mjestima koja se odnose na mjesto rođenja autora, odnosno smrti, mjesta koja su vezana i uz njihove likove iz djela i slično. Većina turista koji se odlučuju na posjećivanje takvih lokacija prije svega posjećuje navedena iz radoznalosti, no ujedno i radi općenitog interesa. Oni u nešto značajnijem broju nadmašuju

one koji su uistinu zainteresirani za svaku pojedinu stavku o lokaciji. Mjesta koja su povezana s književnicima stoga imaju nekoliko atrakcija koje su namijenjene samim posjetiteljima. Najčešće je riječ o uvidu u osobni život autora. Isto tako posjetiteljima je omogućen kontakt s mjestom koje je u uskoj vezi s književnikom, a u određenim projektima dopušteno je ujedno i dodirivanje memorabilija. Moguće je istaknuti četiri osnovna razloga zašto se ljudi odlučuju posjećivati književna mjesta. Prva stavka odnosi se na mjesta koja su povezana s životima pisana, a privlače same posjetitelje. Tako nekadašnji domovi autora unutar kojih su živjeli te radili imaju enormnu ulogu pri kreaciji osjećaja nostalgije. Ujedno ova mjesta bude i određenu dozu strahopoštovanja. Turiste ujedno privlače ona mjesta koja su oblikovana prema radnjama književnih djela. Na taj način navodi se kako čak i ukoliko se radi o znanstveno-fantastičnim romanima, mjesta koja su izmišljena mogu biti inspirirana stvarnim mjestima koje je konkretni autor poznao te koja su ga u konačnici nadahnula za pisanje. Ovdje se nalaze i izmišljeni likovi koji smješteni u tim fikcionalnim mjestima mogu kreirati iznimno snažne slike u umu čitatelja. Isto tako čitelje privlače ona mjesta koja će izazvati duboke, tj. snažne emocije, no ne samo i isključivo zbog određenog autora ili pak određene priče. Kao posljednji razlog posjeta ovakvom mjestu navodi se neki dramatičan događaj u autorovu životu. Navedena četiri razloga stoga se smatraju ujedno i izuzetnim osobinama knjiženog mjesta. Na ovaj način osobine se povezuju s drugim općim osobinama poput primjerice atraktivnih lokacija, određenih sadržaja ili pak usluga navedene lokacije (Herbert, 2001).

Književna mjesta stoga predstavljaju vrlo specifična mjesta koja se smatraju svojevrsnom fuzijom realnog svijeta unutar kojeg pisac živi, odnosno iluziranog svijeta koji je kao takav prikazan unutar priča. Vidljivo je stoga kako iskustva kao i opisi mjesta unutar književnih djela utječu na način na koji je većina književnih mjesta unutar modernog doba predstavljena turistima. Uočljivo je kako upravo mjesta koja su kao takva povezana sa slavnim književnim likovima su mjesta koja postaju vrlo značajnim turističkim atrakcijama.

3.3. Primjeri književnog turizma

1520-ih godina nastupile su prve manifestacije literarnog turizma i bile su okrenute pjesniku F. Petrarci. Njegova poezija usmjerena misterioznoj Lauri postala je fokus književnog interesa pa su čitatelji počeli obilaziti kuću u kojoj je Petrarca pisao i mjesta koja je u pjesmama opisivao.

Danas, Petrarčina kuća koja je u jedno i njegova grobnica memorijalno je mjesto, jedno od najstarijih književnih muzeja (Hendrix, 2009: 15-16).

Krajem prošlog stoljeća, točnije 1990. otvoren je jedan od najimpresivnijih primjera nekog književnog mjesta, a to je muzej najpoznatijeg literarnog detektiva na svijetu: Muzej Sherlocka Holmesa u Londonu. Fiktivni lik kojega je 1887. stvorio škotski književnik i liječnik Arthur Conan Doyle zasigurno je jedan od najpoznatijih likova književnosti kojega je glumilo na desetke glumaca ekranizirano u više od 200 filmova, više nego i jednog drugog lika. Doyle je o Holmesu napisao 4 romana i 56 pripovjedaka čija je ukupna prodaja 1960-ih bila na drugom mjestu, odmah iza Biblije. Zgrada muzeja nalazi se na adresi 221b Baker Street, u Londonu, gdje su između 1881 i 1904. Sherlock Holmes i doktor Watson prema knjigama živjeli.

Muzej je rasprostranjen na tri kata: na prvom se nalazi Sherlockova radna soba s njegovim osobnim stvarima: naslonjačem, lulom, violinom, knjigama, kemijskom opremom, papučama, itd. Zatim su tu sobe dr. Watsona (rukom pisane bilješke i ulomci iz „Baskervilskog psa“) i soba gospođe Hudson. Na trećem katu postavljeni su voštani modeli likova u prema nekim od prizora iz knjiga.¹

Zadnjih godina rastućom popularnosti skandinavske književnosti dogodila se poplava švedskih, danskih i norveških kriminalističkih romana sa jasno razrađenom socijalnom komponentom pa je tako književni procvat slijedio i turizam. Danas se tako, svake subote u siromašnom dijelu Stockholma skupine turista skupljaju ispred kuće Mikaela Blomkvista, protagonista najpoznatije švedske triologije „Milenijum“.

Pod vodstvom vodiča tako počinje „The Millennium Tour“, „walking“ tura Stockholma uz književne referentne točke: kuće Lisbeth Salander, glavne junakinje romana, preko novinske redakcije i osiguravajuće tvrtke, u kojima su Mikael i Lisbeth radili, do različitih barova i restorana u kojima su se odvijali važni događaji. 2014. Lonely planet proglasio je „The Millennium Tour“ br.1 literarnom „walking“ turom.²

---

¹ <http://www.sherlock-holmes.co.uk/>

² <https://stadsmuseet.stockholm.se/in-english/guided-tours/the-millennium-tour--the-girl-with-the-dragon-tattoo>

4. KNJIŽEVNI TURIZAM U HRVATSKOJ

Pretražujući razne repozitorije i baze pojam „književni turizam“ u hrvatskoj kulturi gotovo da i ne postoji. Strana inačica „literary tourism“ nešto je prisutnija dok jedini spomen književnog turizma nalazim u medijskim člancima koji govore o književnim festivalima u inozemstvu koje posjećuju predstavnici hrvatske književnosti.

Prema podacima Muzejskog dokumentacijskog centra - Registra hrvatskih muzeja, galerija i zbirki Republike Hrvatske književnog turizma u hrvatskoj ipak ima. Radi se o 7 memorijalnih muzeja: Memorijalna zbirka Mije Mirkovića/Mate Balote u Rakalju, Muzej Ljudevita Gaja u Krapini, Kuća Petra Preradovića u Grabrovnici, Memorijalni muzej Ivana Gorana Kovačića u Lukovdolu, Memorijalna zbirka Matije Vlačića Ilirka u Narodnom muzeju u Labinu, Memorijalni prostor Belle i Miroslava Krleže u Zagrebu te Dom Marina Držića u Dubrovniku. Svi navedeni muzeji nalaze se u mjestima ili rodnim kućama gdje su autori živjeli i radili.³

Ipak, na ponekim mjestima mogu se naći vjerno rekonstruirani i prikazani životni prostori i radovi autora. Jednu takvu priču donosi stalni postav Hrvatskog školskog muzeja u Zagrebu koji čuva ostavštinu Mate Lovraka, jednoga od najčitanijih i najprevođenijih pisaca za djecu u Hrvatskoj. Tako je u muzeju kao zasebna cjelina izložena rekonstruirana radna soba u kojoj se nalazi originalni namještaj, knjižnica, fotografije, uporabni predmeti koje je nakon književnikove smrti muzeju poklonila kćerka, Đurđica Lovrak Vujasinović. Originalni rukopisi, fotografije i knjige muzej čuva u Arhivskoj zbirci Hrvatskog školskog muzeja kao Osobni fond „Lovrak Mato“. (Batinić, 2006). Također, rodno mjesto Mate Lovraka, Veliki Grđevac kod Bjelovara izgradilo je Centar Mate Lovraka koji se nalazi na cesti Veliki Grđevac – Grubišno polje, a prostor se sastoji od kompozicijskog muzejskog vlaka i mlina koji predstavljaju simbole najpoznatijih romana Mate Lovraka „Vlak u snijegu“ i „Družba Pere Kvržice“. Tijekom godine Centar obiđe više stotina učenika iz svih krajeva Hrvatske. Tamo se nalazi i identičan mlin kakav su obnavljali Pero i družina uz koji je predviđena i izgradnja tradicionalne mlinareve kuće, šetnica uz vodotok, igralište te ostali manji etnografski sadržaji.

---

³ <https://hvm.mdc.hr/>

Sastavni dio Centra je i Staza prijatelja prirode koja vodi kroz šumu. Lovrakov centar zamišljen je prvenstveno kao kulturno-edukativno-turistički za učenički turizam i promociju kraja te obnovu i očuvanje kulturne baštine te lika i djela pisca. Zadnjih godina Centar uz uobičajene posjete školskih izleta bilježi i rast odraslih posjetitelja u obliku organiziranih grupnih posjeta ali i onih obiteljskih vikend posjeta. Također okuplja učesnike raznih kongresa sa gostima iz cijele EU, a tijekom ljetnih mjeseci dogodi se i koje sudbonosno „da“ nakon kojega mladenci koriste mlin i vlak za fotografiranje. Sudjeluje centar i u manifestaciji Lovrakovi dani kulture. 2010. tadašnji ministar turizma Republike Hrvatske Damir Bajs, izabrao je upravo Centar Mate Lovraka za potpisivanje ugovora između Ministarstva turizma i korisnika potpora poticanja stvaranja novih turističkih proizvoda u 2011.g. – „Upoznaj Hrvatsku“. Dakle, zaključujemo da je Centar višenamjensko odredište za razne događaje od poslovnih i gospodarskih do turističkih i edukativnih.⁴

O muzejima utemeljenim na književnoj baštini progovara Dina Julius pod krilaticom „Upoznajmo naš turizam s našom literaturom“ koja ističe potencijal u kući Miroslava Krležu u Zagrebu i Marina Držića u Dubrovniku. Zanimarenima ponajviše smatra naše dvije najveće književnice Mariju Jurić Zagorku čiji je stan oblikovan kao standardni memorijalni centar i Ivanu Brlić Mažuranić čiji multimedijalni i interdisciplinarni centar za posjetitelje koristi nove tehnologije te predstavlja nešto revolucionarnije jer nudi više sadržaja na jednom mjestu - multimedijalna stalna izložba, biblioteka, multifunkcionalni prostor za radionice i suvenirnice, izdavačka djelatnost, on-line knjižnica. (Julius, 2011.)

---

⁴ <http://www.veliki-grdjecvac.hr/defaultcont.asp?id=13&n=3>

5. PROJEKT PUTEVIMA IZ DAVNINA – IVANE BRLIĆ MAŽURANIĆ

U nastavku rada usmjerava se na projekt Putevima iz Davnina – Ivane Brlić Mažuranić. Naime, konkretno radi se o svojevrsnom prijedlogu projekta u segmentu književnog turizma. S obzirom na zanemarenost te neiskorišteni potencijal nužno je usmjeriti se na nove oblike prezentacije projekta, odnosno na prezentiranje projekta kao novog turističkog proizvoda.

5.1. O autorici Ivani Brlić Mažuranić

Ivana Brlić Mažuranić rođena je 18. travnja godine 1874. u Ogulinu. Njezin otac, sin pjesnika i hrvatskog bana Ivana Mažuranića, Vladimir Mažuranić, bio je dužnosti državnog odvjetnika. Njezina majka, Henrietta rođ. Bernath, potjecala je iz imućne varaždinske obitelji. Ivana Brlić-Mažuranić odrastala je u izrazito tradicionalnoj obitelji s vrlo razvijenim patrijarhalnim duhom te s vrlo strogim etičkim nazorom. Vrlo prislan i snažan utjecaj na njezino odrastanje imali su djed Ivan i baka Aleksandra Demeter. Upravo je njihov utjecaj trajno obilježio njezinu ličnost. Naime, prema riječima Ive Brlića, navodi se kako su Ivana Brlić-Mažuranić i njezin djed Ivan Mažuranić, dva istovjetna karaktera.

Slika 1. Ivana Brlić-Mažuranić

Izvor: www.brodportal.hr

Život Ivane Brlić-Mažuranić stoga označavao je život koji je bio započet te ispunjen njezinim djelom. Prve pjesničke pokušaje ostvarila je kao već devetogodišnja djevojčica i to pišući dvije pjesmice na francuskom jeziku pod nazivom *Ma Croatie i la bonheur*. Godine 1886. kada je ujedno posjetila i svoj vlastiti rodni grad Ogulin, piše i prvi pjesnički pokušaj na hrvatskom jeziku pod nazivom „Zvijezdi moje domovine“. Upravo je na ovaj način započela svojevrsan put književnice, pripovjedačice, no i ujedno kao majke, supruge, sestre, bake.⁵

Naglašava se kako je autorica ujedno bila i sijačica onih misli koje su se peru otimala od potrebe srca. Upravo je te od srca otete misli pretočila u rečenicu u Hlapiću, rečenicu u Pričama iz davnine, u rečenicu kojom je obuhvatila tako zvani andersenovski svijet.

5.2. O projektu

5.2.1. Vizija projekta

Temeljna vizija projekta pod nazivom „Putovima iz davnina Ivane Brlić – Mažuranić“ je da se u periodu od narednih tri do pet godina izvrši usmjerenje na primjećivanje te na uviđanje vrijednosti kulturno-turističke ponude Republike Hrvatske prije svega nacionalno, a potom i internacionalno. Putem projekta nastoji se na neprekidan način izvršiti kreacija mreža srodnih ideja, a ujedno i sadržaja koji će potom zajedničkom suradnjom realizirati kulturno umjetničke programe. Navedeni programi djelovat će na više lokacija na području samog grada te će stoga biti i otvoreni za razne profile publike koji će u njima moći nadalje uživati.

Putem kulturno-umjetničkog djelovanja ovaj projekt je usmjeren prema oživljavanju te prema revitaliziranju zaboravljene te ujedno i napuštene baštine, lokacija na području Slavinskog Broda, koje je nužno sačuvati od daljnjeg propadanja. Nužno je poraditi na autentičnosti te ujedno i na ambijentalnosti. S obzirom na današnje moderno društvo usmjerenost se postavljanja i na ostvarenje određene sinergije između tradicije te između modernosti.

---

⁵ <http://www.usvijetubajki.org/Ivanna-bloc-mazuranic/put-istina-i-zivot-ivane-brlic-mazuranic>

5.2.2. Misija projekta

Kada se radi o misiji ovog projekta, misija je usmjerena na kreaciju platforme koja je namijenjena okupljanju ponajboljih resursa kulturno-turističke ponude grada Slavenskog Broda u jednu jedinstvenu cjelinu koja će stvoriti stoga mjesto koje se odnosi na neposredan susret posjetitelja sa svim sudionicima ponude, tj. turističke rute koja bi konkretno u nemasovnoj te u interaktivnoj priči mogla pružiti dodanu vrijednost svakom posjetitelju. Na ovaj način pruža se doživljaj koji je na nešto višoj razini, a samim time i uspomene koje se ostvare, kao i samo iskustvo, predstavljaju temelj svake kulturne djelatnosti. Današnji kulturni turisti upravo navedenim stavkama teže. Misija ovog projekta je isto tako da se putem djelovanja te zalaganja za opće dobro putem kulturno-umjetničke ponude omogući gradu Slavenskom Brodu da ostvari svojevrsan napredak u pogledu kvalitete kulturne ponude samog grada te se na taj način bolje pozicionira.

Temeljna misija stoga je izvršiti osvježenje kulturnog identiteta grada Slavenskog Broda. Uz taj osnov očuvala bi se vrijedna baština koju grad ima, ali u širem smislu osvještavanje značaja književnosti odnosno priča i čitanja za djecu i mladež koja neminovno širi vidike, raspiruje maštu, stvara kritičko mišljenje te čini odrastanje zanimljivijim.

5.2.3. Ciljevi projekta

Temeljni ciljevi projekta „Putovima iz davnina Ivane Brlić-Mažuranić“ usmjereni su na proširenje kulturno-turističke ponude Slavenskog Broda, očuvanje naslijeđa obitelji Brlić-Mažuranić kao i na poboljšanje ukupne kvalitete života lokalnog stanovništva. Cilj projekta je usmjeriti se na pružanje doprinosa dugoročnoj održivosti kulturnih dobara putem vrlo kvalitetnog sustava upravljanja, sustava podrške kao i daljnje zaštite. Još jedan od ciljeva je ujedno i objediniti naslijeđe Ivane Brlić-Mažuranić kao i lokalitete grada te razviti u jedan jedinstven prepoznatljiv brend. Potrebno je usmjeriti se prema razvijanju svijesti među stanovnicima o vrlo velikoj važnosti kulturnih dobara kao i mogućnostima koje navedeni nose u turističkom, kulturnom, društvenom te ekonomskom segmentu. Cilj projekta je doprinijeti i razvitku kontinentalnog turizma u općem pogledu.

5.3. Kulturni resursi na kojima se temelji projekt

Sama ideja projekta temeljni se na osmišljavanju pješačke rute koja bi nosila naziv Putevima iz davnina Ivane Brlić – Mažuranić. Iz tog razloga navedena bi bila postavljena po lokacijama u gradu sa statuama same Ivane Brlić Mažuranić, no i njezinih likova, mjestima nazivanim po likovima kao i pričama, kući Ivane Brlić-Mažuranić u kojoj bi ujedno i navedena ruta završavala.

Sama ruta obuhvaćala bi mjesto gdje je postavljena skulptura „Potjeh“, a radi se konkretno o radu akademske kiparice Ljubice Buble Dragojević. Riječ je o prvoj skulpturi iz projekta pod nazivom „Brod-grad iz bajke“. Ova je skulptura postavljena na Šetalištu braće Radića u Slavanskom Brodu. Ova brončana skulptura je skulptura koja prikazuje Potjeha kojemu iz torbe na leđima izviruje maleni bijes, kojega mu je poslao Bjesomar u baci navedene autorice „Kako je Potjeh tražio istinu“.

Slika 2. Skulptura Potjeha

Izvor: https://hr.wikipedia.org/wiki/Datoteka:Kip_Potjeha_u_Slavanskom_Brodu.jpg

Tura bi ujedno obuhvaćala i skulpturu Lutonjica Toporka, a riječ je konkretno o dvodijelnoj skulpturi koja je djelo akademskog kipara Nikole Vrljića. Radi se konkretno o drugoj skulpturi projekta „Brod-grad iz bajke“. Navedena skulptura smještena je pokraj Strojarskog fakulteta u Slavanskom Brodu. Ova skulptura konkretno prikazuje sjedećeg djeda Neumijku te sićušnog Lutonjicu Toporka iz priče Ivane Brlić-Mažuranić „Lutonjica Toporko i devet župančića.“

Tura bi ujedno uključivala i posjet spomeniku Ivane Brlić-Mažuranić. Riječ je konkretno o radu kiparice Marije Ujević, a sam spomenik je smješten na centralnom mjestu Korza u Slavanskom

brodu. Od ostalih znamenitosti koje je bitno istaknuti unutar ovog projekta svakako se ističe knjižnica te arhiv obitelji Brlić. Riječ je o trenutačnom dijelu Hrvatskog instituta za povijest koji će u narednom vremenu rekonstrukcijom kuće Brlić se prebaciti tamo radi dostupnosti posjetiteljima.

Slika 3. Spomenik Ivane Brlić Mažuranić

Izvor:

https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Datoteka:Kip_Ivane_Brli%C4%87_Ma%C5%BEurani%C4%87.jpg

Kao vrlo bitna lokacija ture ujedno je i kuća obitelji Brlić. Ovdje je riječ o neoklasicističkoj jednokatnici koja je podignuta godine 1882. Nalazi se na glavnom gradskom trgu, a danas predstavlja spomenik kulture koji je pod zaštitom. Naime, unutar vrlo autentičnog povijesnog ambijenta doma Brlićevih stvarane su brojne priče. Isto tako unutar ovog autentičnog povijesnog ambijenta nadahnuće i danas pronalaze različite ličnosti.

U samome prizemnom dijelu kuće nalazi se izložbeni salon galerije umjetnina Slavenskog Broda. Trenutačno se kuća obnavlja unutar projekta „Integrirani program – Interpretacijski centar Ivana Brlić Mažuranić“ koji je trenutno u fazi rekonstrukcije, a kasnije slijedi opremanje multimedijalnom i informatičkom opremom, hologramskim projekcijama, namještajem te ostalim interijerom.⁶

Slika 4. Kuća Ivane Brlić Mažuranić

Izvor: <http://www.ebrod.net/slavonski-brod/clanak/kuca-ivane-brlic--mazuranic-u-slavonskom-brodu-dobiti-ce-svoj-smisao-vrijedan-136-milijuna-kuna-27605.html>

Isto tako navodi se kako se u trenutačnoj rekonstrukciji ujedno nalazi interpretacijski centar koji ima polivalentnu dvoranu, vinoteku, suvenirnicu te podrum. Trenutačno prizemlje, tj. postojeći Likovni salon „Vladimir Becić“, isto tako će dobiti nešto širu turističko-kulturnu funkciju. Implementirat će se ujedno i suvenirnica kao i poseban prostor koji će služiti za prijem djece u sklopu s manifestacijom pod imenom „U svijetu bajki Ivane Brlić Mažuranić“: Što se tiče prizemlja kuće, navedeno će poslužiti kao svojevrsna dnevna knjižnica, a ujedno i kao javni prostor unutar kojeg će građani biti u mogućnosti pročitati novine te se družiti. Isto tako navedeni dio kuće će i zadržati element galerije pa će stoga na zidovima kuće i dalje biti izloženi radovi velikih likovnih umjetnika.

---

⁶ <https://www.tzbpz.hr/hr/turisticke-atraktivnosti/muzeji-i-galerije/kuca-brlic.html>

Navodi se kako će prvi kat kuće zauzimati upravo stan Ivane Brlić Mažuranić, arhiv te rezidencijalni stan za gostujućeg umjetnika. Naime, prvi navedeni, stan Ivane Brlić Mažuranić predstavljat će prostor koji će na autentičan način prikazivati privatnu knjižnicu te ujedno i dom unutar kojeg je živjela te stvarala svoja najpoznatija djela. Što se tiče arhiva, navedeni će predstavljati specifičan prostor u samoj formi knjižnice te radnog prostora unutar kojeg pojedinci ili pak manje grupe će moći u izvornom ambijentu proučavati arhiv s 3000 i više pisama te dokumenata. Što se tiče rezidencijalnog stana, radi se konkretno o dijelu stana koji je namijenjen životu gosta umjetnika koji će moći živjeti te raditi određeno vrijeme kako bi stvarali djela na tematiku Ivane Brlić Mažuranić. Ujedno će se omogućiti da posjetitelje Interpretacijskog centra kroz prostor će voditi iznimno kvalitetna mobilna aplikacija koja će predstavljati mobilni vodič.⁷

5.4. Aktivnosti za turiste i valorizacija projekta

Sama ideja projekta u *Putevima iz davnina Ivane Brlić-Mažuranić* nije zamišljena samo kao turistička atrakcija, već prije svega njegovanje djela koje je Ivana Brlić-Mažuranić napisala. Dječje svečanosti koje prate događanja su jedinstveni skup događanja i kao takva se prezentiraju školama u Brodsko-posavskoj Županija, ali i u ostalim slavonskim županijama.

Tura bi svakog dana u određeno vrijeme započinjala, ovisi o dobu godine i više puta u danu, a informacije bi bile dostupne na web-u koji bi se stvorio za samu ponudu kao i u sklopu stranica grada, turističke zajednice, stranice „U svijetu bajki Ivane Brlić Mažuranić“ kao i Facebook-a.

Ovom projektu nit vodilja nije samo oplemeniti kulturni turizam grada i regije, već projekt ima za cilj ostvariti konzervaciju, adaptaciju i restauraciju povijesnih dijelova grada poput gradske tvrđe, trga, keja i još nekoliko lokaliteta na području grada koji predstavljaju kulturnu baštinu. Sam projekt stoga je zamišljen na način da unutar njegova ostvarenja sudjeluju konkretno svi dionici grada, no ujedno i visoka državna tijela, no i turisti.

Kako je manifestacija „U svijetu bajki Ivane Brlić-Mažuranić“ primarno kulturna manifestacija, tijekom proteklih godina se nije ulagalo u turistički dio događanja. Ipak, turisti dolaze i vidljiva

---

⁷<http://www.ebrod.net/slavonski-brod/clanak/svaki-dio-kuce-ivane-brlic--mazuranic-na-korzu-bit-ce-prica-za-sebe-sadrzajni-turisticki-prostor-za-velike-i-male-27147.html>

je potreba za smještajem, za ugošćavanjem, kao i prezentacijom grada i mogućnosti koje Slavonski Brod može ponuditi. Prednost cjelokupnog događanja je da su svi ključni infrastrukturni objekti u centru grada i međusobno udaljeni tek par stotina metara. Logistički to je izuzetna prednost, koju grad obilato koristi. Pored kuće obitelji Brlić, glavnog gradskog trga, Kazališno koncertne dvorane, na par stotina metara se nalazi i Festung, tvrđava izgrađena na obali rijeke Save, na prijelazu prema Bosni i Hercegovini, a u svrhu obrane od Turaka. Preseljenjem uprave grada, Klasične gimnazije, Glazbene škole, kao i otvaranje muzeja tambure, taj značajan građevinski fortifikacijski objekt dobiva sve više na značenju, kao i na turističkoj ponudi. Uz pomoć fondova EU u tijeku renoviranje preostalog paviljona u sklopu Festunga, kao i Galerije umjetnina „Ružić“. Vidljiv je nedostatak smještajnih kapaciteta, jer Slavonski Brod unatoč povećanju kapaciteta unatrag nekoliko godina još uvijek nema hotel većeg kapaciteta od 35 ležajeva.

Putem ovog projekta usmjerit će se na prezentaciji kulturnog sadržaja putem kojeg će se usmjeriti na privlačenje specifične grupe turista. Osim što se na ovaj način prate svjetski trendovi, ujedno se naglašava i važnost promocije Slavenskog Broda kao grada. Drugim riječima naglašava se kako se putem ovog projekta usmjerenost postavlja ujedno i prema brendiranju samog grada kao turističkog proizvoda koji može pružiti segment vezan uz kulturno stvaralaštvo. Ujedno dolazi i do promocije Republike Hrvatske kao turističke destinacije.

5.5. SWOT ANALIZA

U nastavku rada prikazuje se SWOT analiza samog projekta.

Tablica 1. SWOT analiza projekta

S - <u>Strenghts</u> (snage)	W - <u>Weaknesses</u> (slabosti)
-------------------------------------	---

<ul style="list-style-type: none"> • Postojeća infrastruktura • Stalna publika • Financijsko pokriće Grada Slavenskog Broda • Promoviranje hrvatske književne baštine • Tradicija 	<ul style="list-style-type: none"> • Česta nezainteresiranost lokalnih vlasti za ovakve projekte • Književni turizam nije prepoznat, promoviran i rasprostranjen u zemlji • Lokalitet u istočnom predjelu Republike Hrvatske koji bilježi najmanje turističkih posjeta
O - Opportunities (prilike)	T - Threats (prijetnje)
<ul style="list-style-type: none"> • Pozicioniranje kao vodeća turistička ponuda te vrste u regiji • Zabavna i edukacija u jednom • Pozicioniranje grada, no i same države • Educiranje o kulturi • Jačanje svijesti mladih o važnosti kulture 	<ul style="list-style-type: none"> • Promjena smjera kretanja turističke ponude • Politika grada Slavenskog Broda • Mali odaziv kulturnih turista

Izvor: autor rada

5.5.1. Snage

Kao temeljne prednosti ovog projekta ističe se postojeća infrastruktura, stalna publika, financijsko pokriće Grada, promoviranje hrvatske književne baštine te tradicija. Naime, vrlo jasno je uočljivo kako tradicija povijesti književnosti u pogledu najpopularnije dječje autorice koja je i svjetski poznata može doprinijeti promoviranju grada, a ujedno i promoviranju hrvatske književne baštine.

Vrlo bitna stavka je da je i sam Grad prepoznao vrijednost ovakvog tipa projekta pa se u sve većem broju slučajeva odlučuje upravo na financiranje takvih poduhvata.

5.5.2. Slabosti

Slabosti se očituju u nekoliko osnovnih stavki. Naime, ovdje je riječ o vrlo često nezainteresiranosti lokalnih vlasti za navedene tipove projekta, književni turizam kao takav nije prepoznat te promoviran. Kao nedostatak navodi se lokalitet na istočnom predjelu Republike Hrvatske koji bilježi najmanje turističkih posjeta.

Naime, upravo je područje Slavonije iznimno slabo turistički posjećeno, za razliku od primjerice područja Jadrana. Stoga se ujedno može očekivati i kako će sama posjećenost projekta biti nešto manja, nego primjerice da je taj isti projekt smješten na području Jadrana. Iz tog razloga potrebno je usmjeriti se na promoviranje književnog turizma koji dan danas još uvijek nije dovoljno prepoznat.

5.5.3. Prilike

Od potencijalnih prilika ističe se mogućnost pozicioniranja navedene kao vodeće turističke ponude navedene vrste u regiji s obzirom da ovakvih projekta još uvijek nema dovoljno. Putem projekta nastoji se ostvariti zabava i edukacija u jednom, što će ponajveći odaziv imati upravo kod djece. Na ovaj način kroz zanimljivu turu ostvaruje se mogućnost usvajanja određenog znanja o književnom opusu same autorice. Ujedno se ostvaruje educiranje o kulturi te jača svijest mladih o važnosti kulture.

5.5.4. Prijetnje

Kao temeljne prijetnje ističu se promjene u smjeru kretanja turističke ponude, politika grada Slavenskog Broda kao i mali odaziv kulturnih turista.

Kako bi projekt bio vezan za politiku prvenstveno grada Slavenskog Broda i više drugih tijela vezanih za postojeću manifestaciju „U svijetu bajki Ivane Brlić Mažuranić“ koja može utjecati na smjer kojim će kretati ponuda *Putevima iz davnina*, kao i mogućnost promjene pristupa u promociji grada i zemlje pa tako i kretanju kulturno-turističke ponude. Veliku problematiku predstavlja i sam potencijalni mali odaziv kulturnih turista koji su zapravo temeljna stavka bez

koje ovaj projekt ne može funkcionirati. Ukoliko bi odziv bio mali, jasno je kako projekt u konačnici ne bi uspio.

6. ZAKLJUČAK

Ukoliko bi se sagledali svi aspekti navedeni unutar rada, moguće je uočiti kako zapravo ne postoji konkretan razlog za neuspjeh projekta „Putevima iz davnina“. Naime, putem projekta nastoji se prije svega promovirati poseban oblik turizma, a to je kulturni, odnosno književni turizam. Potencijal se ogleda u činjenici što navedena vrsta turizma nije još uvijek zaživjela na ovim područjima pa samim time moguće je ostvariti vrlo velik potencijal. Što se tiče potencijalne publike, ona svakako postoji, ono prema čemu se potrebno usmjeriti, a poglavito zbog lokaliteta samog projekta je promocija. Naime, područje Slavonije je izrazito slabo turistički posjećeno pa bi samim time projekt na kvalitetan način donio promociju kako grada Slavenskog Broda, tako ujedno i Slavonije, odnosno Republike Hrvatske općenito. Temelji projekta, a to je manifestacija „U svijetu bajki Ivane Brlić Mažuranić“, dovoljno su snažni te od nacionalne važnosti i kao takvi su vrlo pogodna platforma za širenje i razvijanje ovakve vrste projekta. Nadalje, dobiti za lokalnu zajednicu, općinu i grad Slavonski Brod koji bi na taj način privukli više posjetitelja i ljubitelja književnosti i kulture u grad, kako domaćih, tako i stranih državljana, te time pridonijeli boljem pozicioniranju Hrvatske kao jedne važne kulturne destinacije u Europi i šire. No osim što bi se ovom ponudom oplemenio kulturni turizam grada Slavenskog Broda, pomoću projekta, kroz neko vrijeme, došlo bi do adaptacije i konzervacije važnih povijesnih dijelova grada koji bi se time spriječili od daljnjeg propadanja i zaborava. Ujedno se putem ovog projekta usmjerava prema mladima te prema jačanju njihove svijesti o važnosti književne kulture.

LITEATURA

Knjige i članci:

1. Dallen J. T., Boyd, S.W. (2003). Heritage tourism. New York: Prentice Hall
2. Fawcett, C., Cormack, P. (2001). Guarding authenticity at literary tourism sites. *Annals of Tourism Research*. 28(3) 686-704
3. Goeldner, C .R., Ritchie. J. R. B. (2000). McIntosh, R.W. *Tourism: Principles, Practices, Philosophies* (8th edition). New York, John Wiley & Sons
4. Hendrix, H. (2009). From Early Modern to Romantic Literary Tourism: a Diachronical Perspective. *Literary Tourism and Nineteenth-Century Culture*. Watson, N.J. Basingstoke: Palgrave Macmillan,
5. Herbert, D.T. (2001). Literary places, Tourism and the heritage experience// *Annals of Tourism Research*, Publisher: Elsevier.
6. Jelinčić, D. A. (2008). *Abeceda kulturnog turizma*. Meandarmedia. Zagreb
7. Reisinger, Y. (2006). Reconceptualizing object authenticity. *Annals of Tourism Research*, 33 (1): 65-86
8. Richards, G.: (2004). European Cultural Tourism: Patterns and Prospects. *Annals of Tourism Research*. 31(3): 601-622.
9. *Muzeologija*, No. 43/44, 2006. Ostavština Mate Lovraka u Hrvatskom školskom muzeju, Batinić/Škalamera, 2006., online, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/76971> (Datum pristupanja: 10.11.2020.)

Internet izvori:

10. Millennium Tour: online, dostupno na: <https://stadsmuseet.stockholm.se/in-english/guided-tours/the-millennium-tour--the-girl-with-the-dragon-tattoo/> (Datum pristupanja: 10.11.2020.)
11. Muzej Sherlocka Holmesa, online, dostupno na: <http://www.sherlock-holmes.co.uk/> (Datum pristupanja: 10.11.2020.)

12. Turistička zajednica Brodsko-Posavske županije, online, dostupno na: <https://www.tzbpz.hr/hr/turisticke-atrakcije/muzeji-i-galerije/kuca-brlic.html> (Datum pristupanja: 10.11.2020.)
13. U svijetu bajki Ivane Brlić Mažuranić: Online, dostupno na: <http://www.usvijetubajki.org/ivana-brlic-mazuranic/put-istina-i-zivot-ivane-brlic-mazuranic>, <http://www.usvijetubajki.org/ivana-brlic-mazuranic/ivanina-brodska-mjesta> (Datum pristupanja: 10.11.2020.)
14. World Tourist Organization, online, dostupno na: <http://www2.unwto.org/> (Datum pristupanja: 10.11.2020.)

POPIS SLIKA

Slika 1. Ivana Brlić-Mažuranić	13
Slika 2. Skulptura Potjeha	16
Slika 3. Spomenik Ivane Brlić Mažuranić	17
Slika 4. Kuća Ivane Brlić Mažuranić	18

POPIS TABLICA

Tablica 1. SWOT analiza projekta	20
--	----